

Perustoiminnot (henkilöstölomake)

Tällä arviointityökalulla arvioidaan seuraavan laatuindikaattorin toteutumista:

Ruokailutilanteet, lepoetket, siirtymät, pukemistilanteet ja muut perustoiminnot toteutetaan pedagogisesti tavoitteellisena.

Tällä arviointityökalulla varhaiskasvatuksen henkilöstö voi arvioida perustoimintojen toteuttamista varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2022) mukaan henkilöstöllä on vastuu vahvistaa lasten hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä taitoja sekä opettaa lapsille terveyttä edistäviä tapoja, tottumuksia ja niiden merkityksiä. Henkilöstön tulee tukea lasten itsenäisyyden asteittaista lisääntymistä esimerkiksi auttamalla lapsia ja kannustamalla heitä pyytämään tarvittaessa apua aikuisilta. Lasten kanssa harjoitellaan yhdessä erilaisia itsestä huolehtimisen ja arjen taitoja.

Työkalun avulla henkilöstö arvioi perustoiminnoista erityisesti pukeutumis-, lepäämis- ja wc-tilanteiden pedagogista suunnittelua ja tavoitteellista toteuttamista. Pukemistilanteiden toteuttamisen arviointi kohdistuu tilanteen kiireettömyyteen ja henkilöstön kykyyn ohjata harjoittelemaan pukemiseen liittyviä taitoja. Lepotilanteiden toteuttamisen arvioinnissa painottuu levon ja rauhoittumisen mahdollistaminen lapsen ikä- ja kehitystaso huomioiden. Wc-toiminnoissa arvioidaan henkilöstön roolia lapsen tukijana muun muassa oman hygienian huolehtimisessa sekä omien tarpeiden tunnistamisessa ja ilmaisemisessa.

Esimerkkejä väittämistä:

- Suunnittelemme yhdessä ryhmämme perustoimintojen käytäntöjä.
- Huolehdimme siitä, että ryhmämme pukeutumistilanteet ovat kiireettömiä ja tunnelmaltaan myönteisiä.
- Kunnioitamme lasten väsymyksen ja vireyden tunteita ja kannustamme heitä näiden tunteiden ilmaisuun.
- Opetamme lapsille taitoja huolehtia omasta hygieniastaan ja annamme heille mahdollisuuden harjoitella sitä.
- Toteutamme perustoimintotilanteet tavoitteellisesti niin, että ne edistävät lasten omatoimisuutta.

Työkaluun liittyviä pohdintakysymyksiä:

- Miten varmistamme, että lapsilla on riittävästi tilaa ja aikaa harjoitella omatoimisuutta pukemistilanteissa?
- Miten huolehdimme siitä, että lepoetkien käytäntöjen lähtökohtana ovat lasten tarpeet ja toiminnalle asetetut pedagogiset tavoitteet?
- Millaisella toiminnalla ja vuorovaikutuksella varmistamme, että wc-kokemukset muodostuvat luonteviksi ja turvallisiksi lapsille?

- Miten varmistamme, että lapsista ja ryhmästä tehdyt havainnot ohjaavat eri perustoimintojen pedagogisen toiminnan suunnittelua, toteutusta ja arviointia?
- Millaisilla vuorovaikutuksen keinoilla välittämme lapsille hyväksyntää ja arvostusta perustoimintotilanteissa?

Työkalun laatimiseen on osallistunut Titta Kettukangas (Itä-Suomen yliopisto).
